СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL. | Ч. 97. | Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 26 квітня 1932. | VOL. XL. | No. 97. | Jersey City, N. J., Tuesday, April 26, 1932. | THREE CENTS.

ЗАВОДЯТЬ НАДЗВИЧАЙНІ ОЩАДНОСТИ

ВАШИНГТОН. — „Гавз Економі Коміті" виготовив по довгих дебатах проєкт ощадностей, які передбачають річне заощадження на суму $613,000,000.

В проєкті пропонують негайне звільнення яких 5,000 урядовців, зменшення платень осталим, здержання усяких підвишок платень, коштів подорожі, дієт, а далі ліквідацію ріжних бюр, Филипинських Скавтів і багатьох інших підприємств, які вдержувано коштом держави. Пропонують далі злучити департаменти війни і маринарки в один департамент краєвої оборони.

ВИДАВЦІ ПОВНІ ОПТИМІЗМУ.

НЮ ЙОРК. — До Ню Йорку зїхалися видавці з ріжних міст Америки на 46-річну конвенцію „Амерікен Нюспейпер Поблишерс Асосіейшен". Запитані про те, як іде бизнес, відповідають, що одно можуть ствердити: що є вже слідний зворот до ліпшого, та що вони певні, що по виборах на президента настануть кращі часи.

МІЛІЯРДОВИЙ ПОДАТКОВИЙ ПРОЄКТ.

ВАШИНГТОН. — „Ди Файненс Коміті" вже має виготовлений податковий законопроєкт, який буде предложений сенатови і який накладає податки на суму вище одного біліона долярів.

РУЗВЕЛТ МІЖ ҐОВЕРНОРАМИ ГОЛОВНА ФІҐУРА.

РІЧМОНД (Вірджінія). — Вже прибули 19 ріжних ґовернорів, а прибуде всіх 30, на 24-річну конференцію ґовернорів, на якій обговорюватимуть ріжні справи неполітичної натури. Між іншим обговорюватимуть безробіття, податки, публичне безпеченство і т. п.

Між одними з перщих, які прибули на конвенцію, був нюйорський ґовернор, Френклин Рузвелт. Кажуть, що всі відразу звернули на нього загальну увагу як на того, що цілком певно дістане демократичну номінацію на кандидата на президента. З Рузвелтом конферували багато осіб, а головно такі, що бажали би стати заступником президента, коли Рузвелт стане президентом.

НІ СЛИХУ, ЩО Є З СИНОМ ЛИНДБЕРҐА.

ГОПВЕЛ (Ню Джерзи). — Чим далі, тим менше знають, що діється з викраденим перед двома місяцями сином Линдберґа.

ГОДУЮТЬ ДЕШЕВИМ КОШТОМ.

ТУЛЗА (Оклагома). — Місто годує яких 10,000 безробітних. Видатки на поживу виносять на одного безробітного денно 6 і одну четвертину цента. Видаток невеликий тому, що ціни на поживу дуже низькі.

ДЕЙВИС МАЄ ШАНСИ, БО МОКРИЙ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Сенатор Дейвис ратується від поразки при кандидатурі на републиканську номінацію на сенатора тільки тим, що заявився за мокру плятформу. Його противник, ґенерал Ботлер, мав кращі вигляди на вибір, а готов провалитися тому, що є проти знесення прогибіції.

СМИТ ЗАБЛЬОКУЄ РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК. — Сторонники бувшого ґовернора Смита обчисляють по відомостях з Нової Анґлії, що Смит матиме на демократичній конвенції якраз стільки сторонників, щоби не допустити до номінації Рузвелта на кандидата на президента.

ПЕРУ РОЗЧАРОВАНИЙ ПОЛЬСЬКОЮ КОЛЬОНІЗАЦІЄЮ.

ЛІМА (Перу). — Перуанська влада вже дала собі спокій з кольонізацією гірських шарів краю кольоністами з Польщі. В квітні 1928 р. заключив Перу з польським синдикатом умову в справі кольонізації 2,470,000 акрів перуанської землі. За гроші Перу спроваджено з Варшави 140 кольоністів. Але крім них більше кольоністів не прибувало. Польський синдикат просив тепер продовження контракту, але перуанська влада відповіла, що не хоче мати з ним більше ніякого діла та домагається зворот коштів за спроваджения до Перу кольоністів.

МАЛЕ, А СПРИТНЕ Й РОЗУМНЕ.

РОСЛИН ГАРБОР (Ню Йорк). — Товпи народу скупчилися біля озерця в Брук Корнерс і приглядалися двом старим чорним лебедям, матері й батькови, як вони підучували пливати малих лебеденят, які щойно вилупилися з яєць.

Не минуло 24 годин від часу, як 6 лебеденят побачили світ, а вже вони пливали як старі. Зпочатку мати пускала їх на воду дуже обережно, а батько плвав здалека й слідив за кождим лебеденям, чи воно не потопає. Ті, що цьому приглядалися, не могли надивуватися, як то та наука йшла скоро і який то розум і сприт виказували лебеденята вже в кілька годин по народженню.

ЖИДІВСЬКИЙ СВІТОВИЙ КОНҐРЕС.

НЮ ЙОРК. — Делеґати „Ди Амерікен Джуїш Конґрес" рішили скликати до Женеви вже цього літа Світовий Жидівський Конґрес, щоб обдумати способи боротьби з антисемітизмом. На скликання такого конґресу найбільше напирають Жиди з Польщі.

ДАЛЬШІ АРЕШТИ ІНДІЙСЬКИХ ЛІДЕРІВ.

Президентку всеіндійського конгресу, Сароджі Найду, арештовано в потязі недалеко Бомбею, коли вона їхала в Делі. Її ставлять перед суд за те, що вона хотіла виїхати з Бомбею, не зважаючи на заборону влади.

УТЕЧА ВЯЗНІВ З КОРАБЛЯ.

Еспанський корабель „Буенос Айрес", що віз 120 комуністів і анархістів, виселених у звязку з останніми заворушеннями в Катальонії, задержався на морі біля побережа Сенеґалії. Там чекав він на остаточне рішення уряду в справі місця виселення. Підчас постою двом вязням удалося втекти. Не вважаючи на рекінів, вони переплили 400 метрів в напрямі побережа, де впали в руки французької поліції. Як повідомляє французька преса, збігці не будуть видані еспанським властям.

ДИРЕКТОР ЛЬОМБАРДУ КРАДЕ.

Багато осіб у Вильні жалілися на поліції, що фанти, які вони зложили в льомбарді, бракували. Арештували директора льомбарду, Яґоду. Підчас ревізії біля нього знайшли 4-каратовий брилянт у плятиновій оправі. Брилянт належав до фантів. А й у хаті підчас ревізії знайшли багато пропавших річей. Слідство триває.

ЩЕ ПРО ЧЕРЕПАХИ.

Черепахи є дуже витревалі на голод. Навіть і два роки нічого їсти не будуть. А про їх розплід хай буде доказом це, що на островах Ґаляпаґос на Тихім океані винищили їх більше як 10 міліонів. А їх усе таки є там сотки тисяч.

ЗЛОВИЛИ ЗЛОДІЙСЬКУ ШАЙКУ.

В Луцьку поліція перевела облаву, в наслідок якої зловлено трох злодіїв, що в останній час були на гостинному виступі в Луцьку, а саме Ілька Пограничного з Лиска, його любовницю Василину Фурманюк і Войцеха Паську з Ропчиць. В їхній кривівці знайдено частину крадених річей.

КАЇН І АВЕЛЬ.

В селі Стрільчі, пов. Горохів, зайшло непорозуміння між двома братами, Віктором та Дмитром Романчуками, на тлі вирубування спільного, нерозділеного ще гаю. Дійшло до того, що Віктор кинувся з сокирою до Дмитра та завдав йому кілька смертельних ран. Тяжко пораненого Дмитра відвезено до лічниці в Міркові.

ПОДАТОК ЗА КРАЩУ ЇЖУ.

Щоби побільшити свої приходи, провінціональний уряд Квебеку встановив деякі нові податки. Між іншим наложено 5% податок на всі снідання, обіди, вечері й перекуски в ресторанах, готелях, каварнях і т. п., як вони коштують понад 35 цнт.; на театри наложено виставовий податок, а також покупці горячих напитків мусять платити 5, 10 і 15-центовий податок при закупні.

ВІДІБРАЛИ ПРОТЕСТИ.

Майже по всіх селах снятинського повіту поліція відібрала протести проти кольонізації та окружних війтів.

КАЖЕ АМЕРИЦІ НЕ ВТРУЧАТИСЯ В ЕВРОПЕЙСЬКІ СПРАВИ.

Лідер французьких радикалів-соціялістів, бувший премієр Франції, Еріо, у своїй передвиборчій промові нападав на політику Америки, а зокрема на проголошену Гувером морато́рію. Еріо заявив, що Америка втручається в европейські справи тоді, коли вона бачить зі свого втручання бизнес. В інших випадках Америка каже, що вона не втручається до Европи.

Еріо домагається рішучо, щоб Америка лишила Европу в спокою й не старалася їй диктувати свою політику та заводити там порядки по своїй уподобі.

ЛІКВІДАЦІЯ БИЗНЕСУ Є КОШТОВНА ЗАБАВКА.

Що ліквідація якогось бизнесу є коштовна забава, показує звідомлення ліквідаційної фірми В. С. Нютон і Ко. у Вінніпеґу про ліквідацію фірми фінансових посередників Стобі, Форлонґ і Метюс. Каже звідомлення, що кошт ліквідації досягнув суми $130,618.94. З того самі ліквідаційні експенси зробили суму $29,181.81, безпосередня заплата ліквідаторови $16,100, адвокати ліквідатора $10,681.42, інші адвокати (назначені судом) $19,975.

ТО, РОЗУМІЄМО — ЗЛОДІЇ.

В Букарешті викрили в румунських залізничих урядах велике зловживання. В цю справу вмішані високі урядовці. Дотепер арештували: директора купецького відділу залізниць Йоаніку, а далі професора Теодора Москополю, Ізопеску, двох Поповічі Дмитра й Петра, Йонеску, Кубат. Обманці обчухрали державу на 500 міліонів леїв. Ґріли тут руки й купці з Ґалацу, Браїли й з Буковини.

ДИВНА ПРИТИЧИНА.

Звичайна подія, а саме: сина ґенерала Пірмонти у Парижі чи нарочно, чи не хотячи застрілили на ловах. Та з цим ментом починається дивна притичина: в хвилі, коли сина застрілили, в його мешканню в Парижі всі годинники нараз зупинились. Цікаве ще й те, що дядько покійного умер такоюж смертю і таксамо годинники були задержались. У той день, як застрілили сина ґенерала, була на дворі тиха, блага літня погода. Вдома, в хвилині, коли він умирав, вікно з великим тріскотом зачинилося й само знову відчинилося.

НА ЯКІ СПОСОБИ ВЖЕ НЕ БЕРУТЬСЯ.

До ресторану в Парк Репидс, Мінн., зайшов волокита й попрохав власника, щоби дав йому їсти, бо він голодний і грошей не має. Власник змилосердився над ним і дав йому обід. Після обіду волокита витягав з кишені сірники і підчас того випав йому з кишені 20-доляровий банкнот. Власник скоро підоймив його. — „Алеж ти дав мені обід задармо", — обрушився волокита. — „Та я нічого в тебе не візьму, лише виміняю на дрібні", — відповів ресторатор. „Памятай, що я не домагався від тебе, щоби ти вимінював мені", — сказав волокита, беручи від ресторатора 19.65 дол. Ресторатор лишив собі 35 ц. за обід. Колиж ресторатор давав свої гроші до банку з виміняним банкнотом, банковий урядник заявив йому, що цей банкнот підроблений.

НАЙСИЛЬНІШІ ЕВРОПЕЙСЬКІ РАДІОСТАЦІЇ.

В найближчім часі Европа матиме дві незвичайно сильні радіостації, а саме радіостацію в Люксембурґу, якої справність буде мати 200 кільоватів, та радіостацію „Москва-Сталін" зі справністю 300 кільоватів. Ця остання повстане з недавно збудованої 100-кільоватової радіостації. Її завданням буде ширити радянську пропаґанду за кордонами Радянщини.

БЕЗРОБІТТЯ В ПОЛЬЩІ.

За найновішими підсумками 12. березня ц. р. було в Польщі 352,868 безробітних, себто за тиждень число збільшилося на 3,597.

ПОВІНЬ НА КУБАНЩИНІ.

З причини великих сніжних опадів у горах північного Кавказу ріка Кубань вилилася з берегів уперше від 50 літ. Населення залитої области евакували.

ДЛЯ БЕЗРОБІТНОГО ГОРОЖАНСТВО НІЩО НЕ ЗНАЧИТЬ.

Безробітні летуни, що ще донедавна працювали в „Кенедіен Ейр Форс", дізналися, що втратять канадійське горожанство, як переведуть у життя свій плян, а саме затягнуться до китайської воєнної воздушної фльоти. Та це не відстрашує їх від дальшої акції в цілі зорґанізування летунської ескадри для Китаю. Вони заявляють, що ради заробітку готові зрезиґнувати з канадійського горожанства.

МОГИЛИ ВАРЯГІВ НА УКРАЇНІ.

Шведський учений, Т. Й. Арне, великий знавець старовини, в журналі „Акта археольоґіка" описав недавно відкриті в околицях Чернигова могили Варягів. Досі знайшли 80 могил, але сподіваються нового відкриття, бо Чернигів був торговельним осередком і в ньому проживало чимало Варягів. Знайдене в могилах майже однакове. По лівому боці тлінних останків воїна лежали останки його жінки, по правому його меч, щит і інша зброя. Біля стіп лежав кістяк коня в повній зброї. Воєнне знаряддя безсумнівно шведського походження, жіночі прикраси в декотрих могилах мають слявянські прикмети, деколи середземноморські, інколи навіть індійські. Це виявляє, що крім жінок, залишених у далекій батьківщині та невільниць — любок, Варяги вікінґи мали тзв. подорожні жінки. Ці жінки відбували подорожі разом з ними та мали право на честь лежати побіч воїна в могилі на тому місці, де повинна була спочити „перша жінка", Шведка. В околицях Чернигова існувала зовсім певно більша варязька оселя. Була вона місцем перевантажування воєнної добичі на шляху до Швеції, а рівночасно бентежила околичні славянські оселі — вічною загрозою мирного життя.

ЩО РОБИТЬ ГОРІВКА.

В Лодзі жиє скарбовий урядник Анджеєвський. Він собі пяниця. Прийде додому — викликає сварку. Підчас такої сварки жінка його вискочила вікном з поверху, а за нею 15-літній їх син. У важкому стані відвезли їх до лічниці.

ГІТЛЄРІВЦІ ЗДОБУЛИ ЗНАЧНУ ПЕРЕМОГУ НА ВИБОРАХ

ТА НЕ ЗМОЖУТЬ ЦІЛКОВИТО КОНТРОЛЮВАТИ ПРУСЬКОГО СОЙМУ. МОЖЛИВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ХАОС.

БЕРЛІН (Німеччина). — На виборах у неділю, 24 квітня, націоналістична партія Гітлєра здобула великі успіхи. Вибори переводилися до соймів: пруського, баварського, віртемберського, ваймарського, гамбурського та ангальтського. Найбільше значіння для гітлєрівців має пруський сойм, але вони в ньому не здобули абсолютної більшости, хоч і дістали 162 посольських місць, замісць шістьох, які вони мали в попередньому соймі. Гітлєрівці можуть у пруському соймі зібрати відносну більшість лише при умові, що від голосування проти них стримаються комуністи, які мають 57 послів.

У всякому разі в пруському соймі тепер годі мати трівку абсолютну більшість для створення уряду. Тому треба сподіватися політичного хаосу в Прусії. У Ваймарі гітлєрівці здобули абсолютну більшість, а тому контроля державного життя цієї републики переходить в руки націоналістів. В Баварії, Віртемберґу, Гамбурґу та Ангальті гітлєрівці не здобули більшости й лишаються далі в меншости. Назагал вони підчас останніх виборів зібрали 30% голосів усіх виборців. Найбільше на виборах стратили соціялісти, а також ріжні праві партії, де голоси членів і симпатиків перейшли до гітлєрівців.

ФАШИСТИ В АВСТРІЇ ТАКОЖ ЗБІЛЬШИЛИ СВОЇ СИЛИ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — На виборах до місцевих соймів австрійської републики та міста Відня австрійські фашисти здобули багато нових міст. Лише Відень лишився далі цілковито під контролею соціялістів. В провінціяльних соймах фашисти, хоч здобулися на значну силу, всежтаки не захопили цілковито в свої руки контролі над соймами.

На виборах найбільше потерпіла партія християнських-соціялістів.

У ФРАНЦІЇ ЗАНЕПОКОЄНІ.

ПАРИЖ (Франція). — Вся преса з занепокоєнням приняла успіхи Гітлєра на виборах у Німеччині. Ґазети висловлюють побоювання, що Гітлєр спробує силою захопити владу в свої руки, бо парляментарним шляхом це йому тепер не вдасться через брак абсолютної більшости в місцевих соймах.

З другої сторони преса думає, що тепер треба сподіватися приходу до уряду гітлєрівців у складі коаліційних урядів, бо годі сподіватися, щоб така численна партія в парляменті, як тепер гітлєрівці, лишилася поза урядом.

КАТАЛЬОНЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ АВТОНОМІЇ.

БАРЦЕЛЬОНА (Катальонія). — Тут відбулася парада 100,000 Катальонців, які домагаються негайного заведення автономії для Катальонії. Демонстранти домагалися, щоб мадридський парлямент приняв незмінно статут автономної Катальонії, який виробив катальонський краєвий сойм.

Президент Катальонії, Мація, заявив, що коли цей статут не буде принятий, то Катальонія почне боротьбу з Мадридом за повну незалежність.

АРЕШТУВАЛИ ЧЛЕНІВ ВСЕІНДІЙСЬКОГО КОНҐРЕСУ.

ДЕЛІ (Індія). — Не зважаючи на заборону британської влади, тут старався розпочати свої праці Всеіндійський Національний Конґрес. Хоч приготування до цього велися в секреті, всеж поліція була своєчасно поінформована й арештувала 450 членів конґресу.

Як відомо, раніше була арештована предсідниця конґресу, Найду, яка хотіла виїхати з Бомбею до Делі. Суд засудив її на рік вязниці за нарушення поліційного розпорядку про її невиїзд з Бомбею. Числять, що тепер у вязницях Індії сидить найменше 50,000 індійських націоналістів, арештованих від того часу, як британська влада проголосила боротьбу з активністю націоналістів.

ДЕМОНСТРАЦІЯ ІРЛЯНДСЬКИХ МІНІСТРІВ ПРОТИ ҐЕНЕРАЛ-ҐУБЕРНАТОРА.

ДУБЛІН (Ірляндія). — Французький посол при ірляндському уряді влаштував баль, на який прибули ірляндські міністри О'Келі та Айкен. Коли в салі появився анґлійський ґенерал-ґубернатор в Ірляндії, Джеймс Мек Неіл, і музика заграла анґлійський національний гимн, обидва ірляндські міністри демонстративно покинули балеву салю.

На це всі звернули увагу й уважають, що це є ознакою того, що уряд Де Валєри остаточно рішив не присягати на вірність королеви Анґлії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Загранщею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ШВАБ ПРО АСПІРИНУ З ВАШИНҐТОНУ

Нема вже богатих людей в Америці, каже Чарлз Шваб, президент „Бетлегем Стіл Корпорейшен". Отсе слова того, що належав до тих оптимістів, котрі від довгого часу запевняли, що зворот до ліпшого вже почався.

Шваб каже, що він був дуже богатим чоловіком до часів депресії. І ніколи навіть не уявляв собі, що квестія гроша може колись відгравати якусь ролю в його життю. Та тепер прийшов до переконання, як і багато інших богатих людей в Америці, що він не знає, на чім він стоїть. Найбогатші люди в Америці, каже Шваб, бояться тепер заглянути до своїх касових книжок, бо ніхто не знає, що вартуватиме за місяць те, що ще сьогодня посідає.

Коли таке говорить Шваб, то, якби там не було, воно являється цілком певно вислідом того, що переживаємо під економічним оглядом такі тяжкі часи, які можуть закінчитися цілковитим хаосом. Тому важним є те заключення, яке зробив Шваб, коли говорив про ратунок з цеї тяжкої ситуації, якого можнаб ожидати з Вашинґтону. Він каже без обиняків, що у Вашинґтоні не добираються до самого коріня лиха, а тільки дають „аспірину на біль голови". Під „аспіриною" розуміє він оті всі проєкти уздоровлення економічної скрути, які тепер виходять з Вашинґтону. Так змальовує Вашинґтон представник одної з найбільших американських компаній, котра репрезентує промисловість, якої продукція являється показником добробуту Америки. Аспірина, як відомо, хороби не лічить, а тільки хвилево усмирює біль. Значить, такими хвилевими зарадами вважає Шваб всі економічні та фінансові проєкти вашинґтонської адміністрації.

Беручи це під увагу, Шваб добачує ратунок у тім, коли американські уми сконцентрують свою увагу на депресію, а кождий доконуватиме щось такого, що є позитивною роботою, яка причиняється до дійсної ліквідації депресії. А попри те треба бути, каже Шваб, приготованим на те, що по 6 роках добробуту можуть прийти 6 років депресії і кождий, кінець кінцем, може статись банкротом.

Та попри те все Шваб являється далі оптимістом. Він не покладається, як видно, на Вашинґтон і не сподівається звідтам виходу з депресії. Але вірить, що американський нарід, навіть по катастрофі й банкротстві, підніметься знову, хочби треба було зачинати кождому наново зпочатку. І щодо цього, як і щодо вашинґтонської аспірини, він мабуть не помиляється.

ПОНЕВОЛЕНА НАЦІЯ ТА ВИСОКА ШКОЛА

(З приводу долі Української Господарської Академії).

Власна висока школа є головною метою культурних прямовань поневоленого народу. Це зовсім природно: адже вона є тим вогнищем, що найбільш інтензивно впливає на культурне самоозначення кожної нації. Чудово це розуміли, напр., Німці, вміло використовуючи свої університети підчас своєї національно-визвольної боротьби. З другого боку французький адміністративний централізм свідомо позбавив провінціяльні університети усякого краєвого та національного впливу на периферії Франції. Щойно новочасний реґіоналізм намагається більш менш успішно надати провінціяльним цим університетам характер і ролю культурних осередків краєвого та національного відродження: напр. провансольоґічний характер марсельському та екському університетови, кельто — і бретонознавчий ренському, нормапольоґічний — каенському, то що.

Звичайно, для поневоленої нації питання власної високої школи є сутожиттєвого значіння. Цим пояснюється вперта їх боротьба скрізь за здобуття для себе своєї ALMAE MATRIS. Ця боротьба гостро провадилась напр. у покійній Австрії. Свідками її ми є в Бельґії, де Флямандці вже десятки років борються за націоналізацію ґентського університету. Пануючі та державні нації ніколи та ніде не виходили назустріч саме цьому домаганню народів-кріпаків, уважаючи його й для себе небезпечним замахом на своє культурне панування. Через це поневоленим народам доводилось нераз полагоджувати це питання шляхом **приватної ініциятиви**. Так на передодні диктатури в Еспанії Катальонці заклали під Барсельоною свій „промисловий університет", що утримувався муніципальними коштами і швидко став головним осередком катальонського культурно-наукового життя. Зрештою, цей шлях самодопомоги нераз практикувався народами-кріпаками в процесі їхнього культурного самоозначування. В середині минулого століття Естонці таким чином заклали у Ревелі (Таліні) свою першу середню школу. Той самий шлях обрали Поляки, Жиди, Німці в царській Росії. Чехи — перед півстоліттям з дрібних вкладок усього народу збудували міліоновим накладом свій національний театр, як про це свідчить девіза його, вміщена над сценою: „NAROD SOBE" (Нарід собі). Врешті, тепер новобританський рух, згуртований довкола активістичного часопису „GWALARN" (Північ-Захід) цією методою національної кооперації та самопомочи на протязі десятьох років перевів кольосальну працю в напрямі національно-культурного самоозначення британського народу.

Історичні та політичні обставини склалися так (зокрема після війни), що український нарід є позбавлений можливости вільного власного культурного розвитку на власних теренах в европейськім напрямі. Лише на еміґрації, завдячуючи рідкій в міжнародніх стосунках доброзичливости чехословацької держави, пощастило йому зорганізувати власне високе шкільництво взагалі, а зокрема свою політехніку, **Українську Господарську Академію** в Подєбрадах. Не доводиться тут спеціяльно зупинятися на значінню саме високої школи технічного типу для поневоленого народу. Без неї тяжко собі уявити його господарське самоозначення, котре у свою чергу є одною з головних підвалин національного визволення взагалі.

На протязі не цілих десятьох років у Подєбрадах майже з нічого повстала та успішно розвинулась українська політехніка модерного европейського типу з узглядненням специфічних вимог і потреб українського народу та краю. 500 інжинірів, котрих випустила Укр. Господарська Академія досі та котрі практично працюють тепер не тільки серед свого народу, але і по ріжних країнах европейського та американського континенту, скрізь придбали признання, промовляючи таким чином красномовно на користь своєї ALMAE MATRIS і даючи найкраще свідоцтво цій школі як українській політехніці. Заслугує на увагу зокрема одна обставина: Українська Господарська Академія зорганізувалася фактично на протязі 5—7 років. Звичайно організація власної високої школи у інших народів (Болгар, Сербів, Хорватів, Фінів) тревала десятками років. Лиш один бік цієї високої творчої чинности — підведення фінансового ґрунту під школу — не був узгляднений каменярами Української Політехніки. Цілий цей період вона існувала на кошти Чеської Републики. А нині, коли повстає небезпека значного скорочення цього джерела фінансування школи, починають розуміти вагу та значіння самодіяльности та самодопомоги якраз на цьому відтінку — в справі заосмотрення національної високої школи коштами головно з джерел власного народу.

Професорський персонал Української Господарської Академії при кінці останнього шкільного року ухвалив проєкт захования цієї школи шляхом орґанізації фінансової допомогової акції для її утримання в краю та серед всього українського загалу. Гадалося, що український загал зрозуміє велике національне значіння Академії та відгукнеться чином на цю проєктовану акцію захисту У. Г. А. Думалося, що по прикладі інших поневолених народів, які десятками років (чеська „MATICE" саме святкувала соті роковини свого існування) власними коштами утримували свої культурні установи та школи, — український загал — не вважаючи на сучасну господарську скруту — зможе утримати свою єдину та вільну політехніку, яка є не лише фаховою, але і національною школою.

Проєкт захования Української Господарської Академії виходить із цілком реальних фінансових міркувань та обчислень. Він передбачає заснування спеціяльного допомогового товариства з уділами по 10 долярів що року. 3,000 сталих членів такого товариства цілком забезпечилиб з фінансового боку існування Української Господарської Академії й на протязі певного часу уможливилиб цілковите фінансове її осамостійнення. Орґанізатори цієї акції певні, що було їх національним обовязком розпочати її. Вони вірять непохитно, що отсей їх заклик знайде належне зрозуміння та відгомін серед українського загалу, котрий недопустить до загибелі єдиної української високої технічної школи, а навпаки, вжие всіх зусиль та заходів для фінансового забезпечення її існування. На будуче нашим гаслом буде:

Нарід собі!

О. Бочковський.

ПРИКЛАДИ БАТЬКІВСЬКОЇ АМБІЦІЇ

До діточої клініки зголошується вчителька з дівчиною, яка чується такою прибитою, що аж говорить про самогубство. Розсліди на клініці показують, що найшкідливішим чинником у життю дівчини була її власна матір, а саме її амбіція. Ця матір була колись незвичайно талановитою ученицею. Їй ворожено гарну карієру. Та подруже, а головно діти, перервали їй ці надії. Одинокою можливістю досягнути чогось у життю були тепер діти. Тому, коли її найстарша дочка, в нижчих клясах дуже добра учениця, стала приносити зі школи злі кляси, матір думала підбити дівчину до пильности вічними пригадками, напоминаннями та розповіданнями про свої власні знамениті успіхи в школі, думаючи в цей спосіб стидом заставити дівчину вчитися краще. Та материна стратеґія довела до якраз противного висліду. Дівчина, котра відзначалася чималою інтеліґенцією та могла бути доброю ученицею, зненавиділа й матір і ті предмети, про котрі матір оповідала, що вона була така знаменита в них. Дитина вчилася щораз гірше й гірше — навіть у тих предметах, у котрих вона колись відзначалась. Одна вчителька була для неї образом матери, і її вона спеціяльно незлюбила. Коли мати далі дитину напоминала, дівчина, замісць наломлюватися до незлюблених предметів, занепадала в них ще далі, а на дальші матірні напоминання стала думати про самогубство.

В іншій родині цілий клопіт почався з того, що родина була старого ново-анґлійського походження, яка жила в Америці вже шість поколінь, видала визначних людей, добула немалий маєток і вплив. В цій родині вважалося, що дитина має бути краща від сусідських дітей. В ній було просто стидом принести зі школи не то гірші кляси, але не ліпші від кляс інших учеників чи учениць. Коли дитині таке трапилося, то її картано грубо й безупинно. Цей грубий, критичний тон довів дитину до того, що вона стратила надію на можливість вдоволити своїх родичів та стала полишатися в науці позаду. Всі вчителі вважали її заповільною, а декотрі „дивною", „нервовою". Коли її привели до клініки, то розслідники могли зараз пізнати, що це дитина, якій відобрано відвагу; дитина, застрашена критикою, яка має здібности, але вічно сумнівається у власні сили й через те не може доконати навіть того, що може доконати кожда пересічна дитина. Вічні напоминання родичів показатися гідною наслідницею роду зробили з неї нездару.

В ще іншому випадку родичі шукали причини, чому їх півчверта-річний синок не розвивається нормально. Батько дитини займав високе становище в своїй професії й хотів, видно, щоби й син пішов його слідами. Відсталість сина непокоїла батька й він шукав усяких порад. Говорив з лікарями, вчителями, спеціялістами у вихованню. Нарешті зіткнувся з клінікою для дітей. Екзамінатори клініки проекзамінували дитину раз, дивлячися за тим, наскільки дитина орудує словами, памятає річи, вміє контролювати своє тіло, тощо. По шістьох місяцях дитину оглянули ще раз. Хлопчина виказував в кождому напрямку певні поступи, але батькови було цього замало. Він хотів знати, чи син буде колись могти піти в колеґію. Екзамінатор не хотів на це відповісти: це ще так далеко, цього не можна наперед знати, і так далі. Та батько наставав. Чи це значить, що нема певности за його сина, що він буде колись „каледжмен"? Очевидно, що екзамінатор не міг запевнити батька, що його син піде напевно до колеґії. Тоді батько спитав: „То ви не маєте певности, що він перейде „гайскул"? Екзамінатор розумів напруження, з яким батько це сказав, але він не міг брехати. Він мусів сказати батькови, що це все ще невідоме. На це батько каже: „В такім випадку я волів би, щоби він помер цього тижня, ніж мав би я думати, що я видав дурака. Таж я не знаю нікого, хто не має каледжу. Всі мої товариші це „каледж піпел". Я сам покінчив каледж з відзначенням". Тепер екзамінатор розумів, що так говорити може тільки людина, хора душевно. Він знав, що вилічити сина з його відсталости не можна так довго, поки не вилічиться батька. Своєю вічною критикою, що виходила з батьківського бажання бачити свого сина чимось надзвичайним, батько вщіпив у дитину почуття нездарности. Вщіплено це чувство в дитину, ще заки дитина відросла від землі, ще заки вона могла висловити свої почування словами. Батько, видно, теж був сильно застрашеною людиною, яка добула яке-таке довіря до себе й відвагу повільною працею, успіхами в школі й у своїй професії. Тепер ця дрібненька відвага була загрожена виглядами невдачі сина. Батько почував, що він самий пропавший чоловік, якщо син його не буде добре вчитися. Тому він кинувся на завзяте підбехтування дитини, і то ще від часу, як ця дитина була немовлятком.

В. Пужак.

СВЯТА КАТЕРИНА

(Оповідання).

(2)

— Коли ми такі близькі кревні, то хоч би я хотів, не можу з тобою оженитися. Піп не дав би шлюбу. Ніякі подання не помогли би: ні до епископа, ні до самого папи.

— Таке свояцтво не є перешкодою, — дівчина стала парубка переконувати.

— Хоч би твоя правда була, то ми з іншого боку ще більше кревні. Твій тато і мій тато, брати!

— Не плети дурниць! — дівчина сказала стрівожена. — — Так не могло статися, бо мій тато прийшов сюди з далеких сторін і пристав до мами.

— А я тобі зараз покажу, що твій тато і мій тато, рідні брати. Мій тато, рідний брат мого стрийка; твій тато, рідний брат твоєї тети... Нам шлюбу піп не дав би. Як би ми полюбилися, то ми мусіли би обійтися без шлюбу.

Затулила йому уста легким ударом рукою, кажучи:

— У тебе поганий язик, ще поганіші думки. Як би не те, що в ту заметіль боюся сама йти, я втекла би від тебе.

Вступили на плай, що йшов під гору і по тім боці гори назад вниз. Стали поспішати, щоби до села зайти ще перед настанням ночи.

— Ти в місті купила штруцлю? — спитав, позираючи на клунок під пахою дівчини. — Давай сюди, бо я зачинаю бути голодний.

— То дуже тверда штруцля. Ти поломив би собі зуби і не вгриз би.

— Поможу тобі нести.

— Я сама понесу.

— Що се може бути, що ти так боїшся дати мені в руки?

— Вгадай, та не хапай рукою.

— Воно подобає на... на деревляного пса до стягання чобіт.

— Коли ти зачинаєш так низько, то можеш вгадувати сто літ, заки вгадаєш, — сказала сміючися.

— Воно буває вище? То се може хоруговка на твій комин...

— Ще занизько.

— Як се ще занизько, то вже не вгадаю.

— Небо ще вище, як наш комин. Заглянь до неба.

— Відки ти сю загадку несеш?

— Від лякерника.

— Гм... Небо і лякерник?... Може несеш кусник намальованого неба?

— Несу щось таке, що сидить в небі.

— Прийшло з неба і ти взяла під паху?

— Воно не прийшло з неба. Воно лиш таке, як тото, що в небі.

— Покажи!

— Дівчина відхилила кінець хусти і парубок побачив голову дитини з мосяжним кружком на потилици.

— Вже знаєш, що се? — спитала дівчина. — Знаєш, хто се? То свята Катерина. Та, що стояла на стовпі на нашім подвірю при вулици. Поставила її там ще моя бабуня. Бабуня, мамина мама, звалася Катерина і коло хати хотіла мати свою святу. Свята вже очей не мала, ні румянців на лици, бо дощі сполокали. Ціла фіґура вже була чорна і мохом поросла. Тато здоймили фіґуру, обшкробали і дали до лякерника, щоби наново помаєтив. Він помалював святу, і тепер я несу її до хати. Завтра поставимо назад на стовпі.

— Накрий її назад, щоби не чула, про що ми балакаємо. Як знаю, що свята підслухує, то мені якось ніяково балакати про те, про що я хотів би добалакатися з тобою. При святій не личить виявляти голосно грішні думки.

— Що в арешті не відійшла тобі охота жартувати... ще й так погано!

— Мені щойно прийшла охота пожартувати троха. Мені зле не було в тім арешті. Мама принесла гроші на харч, отже я їв добре. Лиш те було не добре, що день і ніч треба було лежати на причі. Троха гралося в карти. Я, другий арештант і ключник. Як хто має щастя і до арешту попаде в часі жнив, коли на світі спека і найтяжча робота, то той пару тижнів відпочиває собі тоді, коли на селі його товариші тяжко гарують на ланах.

Так балакаючи, обоє йшли щораз далі і далі під гору. Вийшли з мраки, яка залягла долину. Над ними світило сонце, зараз під їх ногами лежала, як море, мрака. Така була густа, що закрила цілу долину. З неї, неначе острови з моря, визирали верхи гір. Вершок кождої гори був накритий неначе шапкою з мраки. Дерева і корчі, попри котрі ішла та гарна пара, були від пня аж до найдрібнішої галузочки покриті неначе білим оксамітом. На снігу, що покривав землю, перехрещувалися сліди оленів, серн, заяців і найріжнішої пташини.

Парубок станув і озираючися сказав:

— Правду кажучи, на світі таки троха краще, як там в арешті.

На ховзкім плаю Анна пару разів поховзлася, отже він взяв її попід руки. Чим більше була утомлена, тим сильніше він притягав її до себе. Коли вже доходили до хребта гори, небо сильно затяглося. Хоч сонце ще не зайшло, стало так темно, як би вже цілком по заході. Став порошити сніг. Ставав щораз густіший. Нарешті носипався неначе піря з роздертої подушки; вітер закрутив ним. Раптом також сильно постуденіло.

На хребті гори стояла, ні то хата, ні то колиба. То був захист для туристів, побудований туристичним товариством. Як туриста захопила в горах ніч, або буря, то він мав де захиститися.

Парубок бачив, що дівчина, утомлена досить довгою і прикрою дорогою, вже ледви йде. Кромі того він знав, що така заметіль і така студінь можуть і сильного мандрівника звалити з ніг.

— Добре, що пани поставили сю колибу, — сказав. — Схоронімся до неї.

Приступив до дверей і зателепав ними. Не відчинилися. Затрусив сильніше, також без успіху. Гепнув до них спиною і вони розскочилися.

— Тепер ти вже безпечна. Ходи!

Дівчина боялася переступити поріг. Раз, се була чужа хата, до якої її ніхто не запросив; друге, самій з самим парубком не личило бути в такім скритку. Не личило і, хоч кортіло, боялася. Коли так стояла перед порогом і надумувалася, він вхопив її за рукав і втягнув до середини.

— Тепер ти вже не застигнеш, — сказав. Тільки тут темно. Темно і студено. Тут зимніше ніж там на дворі.

Парубок вийняв з кишені сірник і запалив. На столі стояла свічка. Парубок засвітив її. Коло печі була велика купа трісок, суча і поліня. Парубок наклав на припічок трісок і по хвили палахкотів веселий огонь. Свічку парубок згасив, бо від вогню ішло досить світла. Парубок заглянув до невеликої шафи.

— Петре, що ми тут робимо? — дівчина спитала тихцем, неначе би боялася, щоби не вчув хто третий.

— Ти не голодна? Бо я вже зїв би, як би було що. Тут є сухарі, тверда ковбаса, цукор, чай і ще дещо. Шкода, що ми не принесли собі води. Я зварив би чай. Хіба що снігу принесу. Він тут на горі чистий.

— Петре, то не наше!

— Се для таких, що їх тут захопить буря, або зимно, або голод — відповів Петро, запалюючи знайдену в шафі папіроску.

— Як хочеш, то лишися тут сам. Я втікаю відси. Піду сама до хати.

— Саму тебе не пущу, бо тепер ти до хати не зайшла би. Чуєш, як там скавулить?

Петро поклав на столі знайдені харчі і промовив:

— Будь господинею, неначе у власній хаті. Сама покушай і мене запроси.

Анна підійшла до дверей, відхилила їх і глянула на двір. Не видко було й тої колоди, яку, йдучи сюди, бачила лежачу три кроки перед хатою. Зате до хати посипався сніг. Заперла двері й вернулася до стола. В руці Петра побачила флящинку.

(Конець буде)

Хоч бурі йдуть і громи бють
І в горю серце тоне —
Та вже не вбе нас вража лють,
Не розідять кордони.

Бо ясне сонце вже з імли
Зійшло на нашім полі,
Юнацтва тисячі зросли
У нашій „Рідній Школі".

ЗНАЧІННЯ ТАБЕЛЬКИ СМЕРТНОСТИ ДЛЯ ОБЕЗПЕЧЕННЯ

Хто читав статті про табельку смертности, той може дивувався, яке практичне значіння може вона мати для запомогової організації, чи асекураційного підприємства.

Тому треба пригадати тепер те, що було сказано давніше, а саме, що якби так могти звідкись знати, скільки членів організації помре кождого року, то ми могли би встановити собі справедливу вкладку, себто не зависоку й не занизьку. Ось якраз це й подає табелька смертности, бо якраз вона подає, скільки людей помирає кождого року.

Тільки що табелька смертности не подає це так, як ми може цього ждали. Ми думали, що табелька відразу покаже, скільки людей помре до року, а тут табелька показує, скільки людей помре протягом року в даному віці, себто, скільки осіб помре серед 20-літків, скільки серед 21-літків, скільки серед 22-літків і так далі.

Якби в організації були самі члени 20-літні, то сказати, скільки помре в ній до року, було би легко. Таксамо було би легко, якби організація складалася з членів тільки з якогонебудь іншого віку. Та таких організацій нема. В організації є члени ріжних віків. Отже вирахувати, скільки членів помре, це трохи скомплікована справа й вимагає довгого рахунку.

Коли би в організації було 100,000 членів у 20. році життя, то ми тільки поглянулиб на табельку й зараз сказалиб, що до року помре 500 осіб. Коли кождий з них обезпечений на 1,000 долярів, то організація буде обовязана заплатити їм 500,000 долярів. Щоби це заплатити, вона мусіла би цю суму зібрати серед своїх членів. Скільки мав би заплатити кождий з них? — Пять долярів на рік.

На другий рік членів буде 99,500. До року помре 501. Для них треба зібрати 501,000 долярів. Отже кождий член заплатити має на рік 5 долярів і 4 центи. Отсе є річний кошт обезпечення члена.

Поступаючи в цей спосіб, довідаємося, що кошт обезпечення члена виносить у кождому віці так:

В	20	році	життя	$	5.00	на	рік
„	21	„	„		5.04	„	„
„	22	„	„		5.07	„	„
„	23	„	„		5.11	„	„
„	24	„	„		5.15	„	„
„	25	„	„		5.20	„	„
„	26	„	„		5.26	„	„
„	27	„	„		5.32	„	„
„	28	„	„		5.39	„	„
„	29	„	„		5.47	„	„
„	30	„	„		5.55	„	„
„	31	„	„		5.65	„	„
В	32	році	життя	$	5.75	на	рік
„	33	„	„		5.87	„	„
„	34	„	„		6.00	„	„
„	35	„	„		6.15	„	„
„	36	„	„		6.31	„	„
„	37	„	„		6.49	„	„
„	38	„	„		6.70	„	„
„	39	„	„		6.92	„	„
„	40	„	„		7.17	„	„
„	41	„	„		7.45	„	„
„	42	„	„		7.77	„	„
„	43	„	„		8.11	„	„
„	44	„	„		8.48	„	„
„	45	„	„		8.87	„	„
„	46	„	„		9.29	„	„
„	47	„	„		9.75	„	„
„	48	„	„		10.27	„	„
„	49	„	„		10.82	„	„
„	50	„	„		11.14	„	„
„	51	„	„		12.15	„	„
„	52	„	„		12.90	„	„
„	53	„	„		13.75	„	„
„	54	„	„		14.68	„	„
„	55	„	„		15.71	„	„
„	56	„	„		16.86	„	„
„	57	„	„		18.12	„	„
„	58	„	„		19.50	„	„
„	59	„	„		21.05	„	„
„	60	„	„		22.75	„	„
„	61	„	„		24.64	„	„
„	62	„	„		26.72	„	„
„	63	„	„		29.03	„	„
„	64	„	„		31.57	„	„
„	65	„	„		34.39	„	„
„	66	„	„		37.52	„	„
„	67	„	„		40.96	„	„
„	68	„	„		44.78	„	„
„	69	„	„		48.98	„	„
„	70	„	„		53.65	„	„
„	71	„	„		58.81	„	„
„	72	„	„		64.49	„	„
„	73	„	„		70.81	„	„
„	74	„	„		77.78	„	„
„	75	„	„		85.48	„	„
„	76	„	„		93.99	„	„
„	77	„	„		103.40	„	„
„	78	„	„		113.84	„	„
„	79	„	„		125.35	„	„
„	80	„	„		138.08	„	„
„	81	„	„		152.20	„	„
„	82	„	„		167.77	„	„
„	83	„	„		184.96	„	„
„	84	„	„		204.04	„	„
„	85	„	„		225.08	„	„
„	86	„	„		248.35	„	„
„	87	„	„		274.15	„	„
„	88	„	„		302.57	„	„
„	89	„	„		334.18	„	„
„	90	„	„		368.79	„	„
„	91	„	„		407.67	„	„
„	92	„	„		449.75	„	„
„	93	„	„		498.45	„	„
„	94	„	„		549.38	„	„
„	95	„	„		602.74	„	„
„	96	„	„		655.17	„	„
„	97	„	„		700.00	„	„
„	98	„	„		1000.00	„	„

З цеї табельки виходить, що кошт обезпечення члена збільшається з його віком. Чим старший член, тим більше коштує його обезпечення, а коштує воно більше тому, бо межи старшими людьми є смертність більша ніж межи молодшими. Межи людьми, у котрих є більша смертність, буде в році більше смертей. Більше смертей серед членів — значить більше посмертних запомог. Більше посмертних запомог — значить більший кошт обезпечення членів. Більший кошт обезпечення членів — значить більший кошт обезпечення поодинокого члена. Більший кошт обезпечення члена — значить вища річна вкладка.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Допоможім виставі української штуки.

Товариство Запорозька Січ, від. 385 У. Н. Союза, взяло на мітінґу під увагу справу Українського Свята в память 200-літніх уродин Юрія Вашинґтона й члени узнали, що це є добра нагода заманіфестувати в Америці своє українське імя і нашу культуру разом з пошаною до великого президента.

Український Хор Кошиця і Школа Українського Танку В. Авраменка взялася за це діло, яке попер наш У. Н. Союз і його членство й яке, ми певні, попре ціла наша іміґрація. Нам треба на цей час забути за наші непорозуміння, релігійні чи які инші, а треба всім разом допомогти добрій справі. Отсе пора, щоби і в нашій громаді вже раз покінчити з тим, щоби народні свята уживати до релігійної пропаганди. Ми всі Українці, до якої хто церкви не ходив би, і всі маємо один національний ідеал. І все, що є українське, повинно нас єднати.

Наш 385 відділ У. Н. Союза виасиґнував з каси $15, Сестрицтво Пр. Діви Марії при кат. церкви зложило $5, а Молодечий Клюб також $5 і разом вислано $25 на руки В. Авраменка на допомогу українським виставам.

О. Козак.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Вистава драми „Невольник".

В неділю, дня 17 квітня, виставлено першою сотнею Чорноморських Січей драму „Невольник". Я все буваю на січових виставах і одно мушу признати, що Січовики все підбирають такі штуки, які дійсно для нас підходять. Недавно виставлено штуку „В боротьбі за волю", яка представляла нам боротьбу нинішної доби. А тепер виставлено „Невольника", який нагадує нам давну минувшину. Це штука, в якій змальовані свідомість, завзятість і хоробрість давніх Запорожців і їхне братерське життя. Мило нагадувати ці благородні почування козаків, коли козак за свого товариша чи старшину, ратуючи його, життя віддавав. Мимоволі приходять питання, чи справді в нинішних часах Січовиків, які виставляють такі штуки, є така сама завзятість, посвята і любов, як у тамтих. Бо коли її нема, то треба її виробити. А коли вона є, то Січова Організація має велику будучність, не лише тут на еміґрації, але і в краю.

Мене переконали, як того, який був у військових рядах, що щоби прогнати ворогів з наших земель, нам треба попирати всіми силами такі орґанізації, як Чорноморська Січ. Січова орґанізація вже раз показала, що лише зброєю можна здобути це, про що ми всі лише мрієм, а це: свою державу. Силою зброї, як колишні козаки, добудемо і тепер волю. Це ясно виходить з цеї вистави.

Загально сказавши, „Невольник" був відограний Січовиками добре. Були недомагання, але деж їх нема? Декотрі рухи могли би бути кращі, а щодо співаків то я радив би в будучности краще їх обробити. Треба теж більше свободи і відваги на сцені.

Однак це все можна простити, зваживши, що всякі штуки виставляють Січовики своїми власними силами, без допомоги наймлених, професіональних артистів.

На спеціяльну увагу заслугує гра панни Марії Гели, яка безінтересовно жертвувала свій великий талан. Її гра в ролі Ярини була досконала. Вишколений, сильний і чудовий голос чарував увесь час публику, а граціозна постава і гра з щирим чуттям зробили на публику велике враження. В ролі Стефана п. Атаманець виказав свій вроджений хист. Я вже бачив його кілька разів на сцені. Жаль, що нема в нас постійного театру, а то люди з такими талантами марнуються по роботах у фабриці. Таких здібних є ще кілька між січовими аматорами. П. Микола Перчишин співає як професіоналіст. Не можна проминути знаменитої гри п. Г. Марчака в ролі Недобитого, Мельничука в ролі Опари і Гуменюка в ролі Неплюя. Всі ці три грали гарно. Добре грала панна А. Рознарівна в ролі Оксани. Згадати треба ще за гурт, що причинився до загального успіху.

Василь Курманович.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Звідомлення Злучених А. У. Орґанізацій м. Филаделфії. Наради Управи.

В пятницю, 15 ц. м., відбулися перші наради нововибраної Управи Злучених Орґанізацій, на яких обговорено отсі справи:

Членство.

При обговоренню справи внутрішньої орґанізації рішено звернутися з зазивом до всіх орґанізацій, щоби вони виповнили членські лісти та через своїх делеґатів брали активну участь у громадськім життю. Рівнож згідно з ухвалою загальних зборів рішено вступити, зглядно продовжувати членство в американських орґанізаціях, запропонованих Управою.

Свято Вашинґтона.

Згідно з дорученням Загальних Зборів Управа поробила всі заходи відносно бесідників і гостей на святі Вашинґтона, яке відбудеться в Филаделфії в пятницю, дня 6 травня ц. р., в найкращій филаделфійській галі, а саме Академі оф Мюзік. Окрема делеґація Злучених Орґанізацій відбула свою конференцію з мейором міста Филаделфії, котрий дав свою згоду відкрити свято короткою промовою. Рівнож ця делеґація відбула наради з міським комітетом Вашинґтона, який приобіцяв усяку поміч та визначив як свого офіціяльного бесідника п. Г. Г. Гедсдена, голову филаделфійської Торговельної Палати (Чембер оф Комерс). Рівнож вислано запрошення на свято до представників ріжних наукових установ та представників військової влади. В филаделфійській пресі появилися вже про наше свято повідомлення, з яких видно незвичайне зацікавлення серед Американців.

Управа Злучених Орґанізацій звертає отсим увагу всього свідомого українського громадянства міста Филаделфії й околиці, що це перший раз на нашому святі матимемо представників міської та військової влади, як і представників наукових та культурних американських установ.

Програма свята під артистичним оглядом обдумана як найкраще і буде виконана найкращими нашими мистецькими силами, якими кождий Українець може гордитися.

Саме тому в день 6 травня галя Музичної Академії мусить бути наповнена битком, щоби филаделфійські Українці віддали честь батькови Америки, **Ю. Вашинґтонови, привитали свого Мейора, та вславили українське імя серед чужинців.**

По тікети голоситися негайно до представника школи Авраменка, п. П. Смука, на адресу:

847 N. Franklin St., Phila., Pa., Phone: Market 2335.

Управа Злучених Амер.-Укр. Орґанізацій м. Филаделфії.

Хорий питається лікаря: Пане докторе, чи коропи здорові?

Лікар: Мабуть, бо ще ніколи ніодин не лікувався у мене.

Сповнилося бажання.

Жінка: Я знайшла один з твоїх давних листів. Ти впевняєш мене там, що волієш терпіти пекольні муки про моїм боці, ніж жити без мене хочби в раю.

Чоловік: Це бажання сповнилося.

ОБЇЗДКА З УКРАЇНСЬКОЮ ФІЛЬМОЮ

ПЕРЕД СВЯТОМ В ЧЕСТЬ ЮРІЯ ВАШИНҐТОНА.

Отсим подається до загального відома, що Школа Українського Національного Танку вислала з Ню Йорку своїх представників з фільмою з виступу в Метрополітен Опера Гавс минулого року. Під орудою гром. Миколи Новака буде виставлена ця фільма за добровільними датками менше більше в такому порядку, як намічені виступи Українського Хору Ол. Кошиця і Народнього Балету В. Авраменка. Проситься місцевих громадян приняти наших делеґатів по своїх товариствах і підготовити галі на виставу фільми по своїм силам. Гром. Новак пояснить наперед значіння українського свята в честь Вашинґтона, а в тих місцевостях, де є місцеві школи танку, переведуть місцеві інструктори під його доглядом проби танцюристів для підготовки для участи в святі Вашинґтона. — Пригадується, що місцеві танцюристи мають виступити на сцені і тому мають заздалегідь до такого виступу приготовитися.

ПОРЯДОК ВИСТАВИ ФІЛЬМИ ТАКИЙ (на наближчий час):

В ПРОВІДЕНС, Р. АЙ., В НЕДІЛЮ, 24 КВІТНЯ.
У ВУНСАКЕТ, Р. АЙ., В ПОНЕДІЛОК, 25 КВІТНЯ.
В БОСТОН, МАСС., В СЕРЕДУ, 27 КВІТНЯ.
В ТРОЙ, Н. Й., В НЕДІЛЮ, 1 ТРАВНЯ.
В КОГУС, Н. Й., В ПОНЕДІЛОК, 2 ТРАВНЯ.
У ВОТЕРВЛІТ, Н. Й., У ВІВТОРОК, 3 ТРАВНЯ.
В АМСТЕРДАМ, Н. Й., В ЧЕТВЕР, 5 ТРАВНЯ.
В ЛИТЛ ФОЛС, Н. Й., В ПЯТНИЦЮ, 6 ТРАВНЯ.
В ГЕРКІМЕР, Н. Й., В СУБОТУ, 7 ТРАВНЯ.
В ЮТИКА Й РОМ, Н. Й., В НЕДІЛЮ, 8 ТРАВНЯ.
В СИРАКЮЗ, Н. Й., У ВІВТОРОК, 10 ТРАВНЯ.
В ОБОРН, Н. Й., В СЕРЕДУ, 11 ТРАВНЯ.
В ЕЛМАЙРА, Н. Й., В ЧЕТВЕР, 12 ТРАВНЯ.
В ФУЛТОН, Н. Й., В ПЯТНИЦЮ, 13 ТРАВНЯ.
В БИНҐГЕМТОН І ДЖАНСТАВН, В СУБОТУ, 14 ТРАВНЯ.
В РАЧЕСТЕР, Н. Й., В НЕДІЛЮ, 15 ТРАВНЯ.
В БОФАЛО І СУСІДНІ МІСЦЕВОСТИ, У ВІВТОРОК, 17 ТРАВНЯ.

Дальший порядок буде проголошений пізніше. Просимо приняти делеґатів гостинно. 94,7

Василь Авраменко, управитель.

РАДА ЛИХОЇ ЖІНКИ.

(Китайське оповідання).

Були раз два брати. Жили в одній хаті. Старший послухав своєї жінки й тому погнівався з братом. Прийшло літо. Була пора сіяти просо. Молодший брат не мав проса, тому просив старшого, щоби йому позичив. Старший брат сказав жінці, щоби дала йому проса. Ця взяла просо, насипала у великий горнець і зварила. Потім дала молодшому братові. Той не знав нічого, пішов і засіяв своє поле. Та тому, що просо було зварене, не зійшло. Лиш одно зеренце не було зварене. Тому виросло лиш одно стебельце. Молодший брат був дуже працьовитий та пильний, тому підливав і підгортав це просо всенький день. І стебельце виросло як велике дерево, а колос мав наче гилля та затінило половину поля. В осени колос достиг. Молодший брат узяв сокиру та відрубав колос. Ледви колос упав на землю, прилетів великий птах рох, ухопив колос у дзюб і відлетів. Молодший брат пустився за ним, біг, біг аж до моря.

Тут птах обернувся до нього та промовив людським голосом:

— Не смієш мені нічого злого заподіяти. Як високо цінш цей один колос? На схід за морем є острів із золота та срібла. Перенесу тебе туди. Можеш собі там узяти, що хочеш, і так забагатієш.

Молодший брат згодився та сів птахови на плечі. Цей приказав йому замкнути очі. Так чув лише, як йому попри вуха свистав воздух, начеб летіли проти сильного вітру. Під собою чув шум і як гудів прилив моря та филі. Вмить птах злетів на якийсь острів.

— Ми вже на місці, — сказав.

Тепер молодший брат отворив очі та розглянувся. Побачив велику ясність і блеск жовтих і білих предметів. Узяв собі може з двацять маленьких кусників і сховав їх за пазуху.

— Маєш досить? — спитався птах рох.

— Так, маю досить, — відповів.

— То добре, — сказав птах — скромність охороняє перед шкодою!

Потім знову взяв його на плечі та перелетів з ним знову понад море.

Коли молодший брат вернувся додому, купив собі гарний шмат поля та став богатим.

Його брат завидував йому та розсердився на нього:

— Де ти вкрав гроші?

Молодший брат сказав йому правду. Старший брат пішов і радився з жінкою,

— Нема нічого лекшого, — сказала жінка. — Попросту зварю також просо, крім одного зеренця. Засієш це й побачимо, що буде.

Як сказала, так зробила. В справді виросло одно одиноке стебло. А як прийшли жнива, прилетів знову птах рох і вдніс колос у дзюбі. Старший брат зрадів і побіг за птахом. Птах рох промовив знову так, як першим разом, і вдніс старшого брата на острів. Там старший брат побачив лише золото та срібло. Найбільші кусні були наче гори, малі наче цеґли, а найменші наче пісок. Аж осліплювало його. Жаль йому було, що не може перенести гір. Тому зігнувся та брав, скільки далося. Птах рох сказав:

— Уже досить. Не матимеш сили забрати стільки.

— Підіжди лише хвилиночку, — просив старший брат.— Не спішися! Мушу взяти ще трохи.

Так минув час.

Птах рох знову став настоювати, щоби спішився.

— Сонце прийде, — перестерігав — а воно таке пекуче, що чоловіка спалить.

— Зажди ще трохи, — збув птаха старший брат.

Та тут висунулося на овиді велике, червоне коло. Птах рох влетів у воду, розпрістер крила та вдаряв ними до води щоби ратуватися перед жарою. А старшого брата сонячна жара спалила.

У залізничому вагоні.

— Я вдова.

— Он як!... А я вдовець.

— А, як це гарно з вашого боку!

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN GROUPS URGE DRY REPEAL.

Racial Democratic Clubs of State Adopt Resolution.

A resolution calling for immediate repeal of the 18th Amendment was adopted at the semi-annual meeting of the executive committee and board of directors of the United Ukrainian-American Democratic Clubs of the State of New York at the Ukrainian Catholic Church Hall in Cohoes.

"National prohibition has driven a breach between the citizens and the law," the resolution stated. "It has exposed the Government to the challenge of lawlessness in a duel in which the Goverment has not been succesful," and as a result "social and economic and criminal conditions existing today present reasons more compelling than ever for action."

(The Brooklyn Daily Times and The Standard Union,

April 18 1932).

UKRAINIAN NATIONAL SCHOOLS.

Students of the Ukrainian National School of Bound Brook were recently given their midterm examinations, under the direction of Prof. Metro Pasicznyk. The school was organized last June with forty-five students listed from seven to eighteen years of age.

Prof. Pasicznyk had a difficult task before him as his students were not only unable to read but were unable to speak in the Ukrainian language. The pupils were divided into several groups. There was a beginners class and first and second classes. The beginners were taught to read and write and were also given some literature. The first and second classes were instructed in grammar, history and geography; all of them were given lessons in singing.

The parents of the children who support the school were lookers on as their children were examined. The classes were sent to the blackbaord to take dictation and to answer several questions on the subjects. The parents were pleased to know that their children were practically 100% in almost everything they were taught.

Prof. Pasicznyk is also teaching the Ukrainian National School students in Manville and South Plainfield with the same success. Lessons are taught twice weekly from six to seven-thirty, except on the American holidays, when the children attend school from ten to eleven-thirty.

Prof. Pasicznyk was born and educated in Ukraine. He served two and a half years in the Ukrainian army fighting for his country's freedom, only to return wounded and broken in spirit to his little village. He later came to America with the idea of helping Ukraine by teaching the children of Ukrainians here the Ukrainian language, history and geography. He is known to the Ukrainians as one of the best Ukrainian teachers.

The Chronicle,

Bound Brook, N. J., April 15, 1932).

ПРИГОДА ФРАНЦУЗА НА КИТАЙСЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ.

Дописувач паризького тижневика „Ґрінґоар" оповідає про свою подорож у китайськім люксусовім поїзді недалеко китайського боевого фронту.

„Як лише приїхав поїзд, я зловив кондуктора. Він мені за відповідний „тип" отворив двері до купе першої кляси. Було це в 2. годині пополудні. Поїзд спізнився чотири години. Я був голоден, тому пішов шукати рестораційного вагону. Показалося, що він був причеплений зовсімззаду. Я мусів перейти майже ввесь поїзд і зробити багато небезпечних скоків. Бо китайські поїзди не знають ніяких сиґналів перестороги на переходах поміж вагонами. Переповнені вагони другої кляси були страшно завалені, з них чути було дивний запах. Подорожні не могли протиснутися до вотерклозету і на долівках видно було калабані. Люксусовий поїзд не мае третьої кляси, а він напевно не виглядав би інакше. Рестораційний вагон, на щастя, був багато чистіший. Я замовив два яйця, кусник мяса і банан. Це було все,„ що мені предложив вейтер. Коли приніс це на брудній таці, ввійшли до вагону три старшини. Привітно всміхнулися, присілися до мого столика та скоро кинулися до моеї їди. Хоч який я був голоден, я нічого не говорив. Бо воно й так нічого не помогло би. Я знову замовив тесаме, та вейтер сказав, що вже нічого не мае. Я став у голос сміятися, щоби бодай на хвилинку здержати старшин. Потім я відрізав ножиком шматок мяса, кинув його в повітря і зловив зубами.

Китайці справді розсміялися так на хвилиночку перестали їсти, а я їм за той час украв ще більше. Коли вийшли з вагону, сказали мені, що вони всі три полковники, хоч відзнаки виразно показували, що вони лише поручники.

ГЕРОЙСТВА СИНІВ ПАНА ЗАГЛОБИ.

Ляхи знані зі свойого геройства. Мають вони давні і звісні подвиги за собою. Не чули? А от послухайте.

Читаемо в історії, як то Турки давно обляґли були аж Відень, якому грозила небезпека. Грізна ситуація була, бо з упадком Відня булаб отверта дорога для Турків на захід, а з тим також грозило знищення західньої культури і та церкви, так, як це переживае український нарід. Але дальше читаемо, що в той критичний момент зявився під Віднем сам Ян Собеські, король польський, на чолі 40 тисяч польських козаків, та завдав такого прочухана Туркам, що ті лишили Відень та втікли домів.

Якже так? — спитаете. Ляхи не мали ніяких козаків, то яких же польських козаків вони висилали на відсіч Відня?

Ну, та воно так, але як „Матка Боска", на думку Ляхів, могла бути польською, то чомуж би не зробити їм українських козаків польськими?

Шабелькою вививати вдома та на палі саджати безборонних українських селян і козаків, а на ввесь світ голосити на цілий рот про свої відвічні заслуги щодо Відня, байдуже, що та відсіч не є ділом їхніх рук, треба також геройства, хоч, що правда, те геройство називаемо геройством пана Заглоби.

Або „Цуд над Віслов". Большевики вже так здушили були Ляхів, що з „неподлеґлов Польсков" було дуже круто й ніхто не бачив виходу. Аж нараз стався „цуд". Ляхи порубали большевиків та й баста.

Правда, українські селяни на задах большевицької армії почали різню та попереривали залізниче получення, а большевики опинилися без усякого довозу амуніції й інших потрібних річей. Ляхи з дива не могли вийти, чому то большевики нараз спинилися та чому вони не стріляють на них; а вкінці зорієнтувались і рушили на большевиків та на знак леґкої побіди таки вирвалися назвати її „Цудом над Віслов". Бо хто там може знати про якесь повстання українських селян, що заперечить знову заслуги Ляхів? Так цуд є дальше цудом, і то дійсним цудом геройства нації пана Заглоби.

Останніми роками знов Ляхи рішили за всяку ціну доказати своє геройство також в Америці. — Ну, і доказали!

Два Ляхи-авіятори не так то дуже давно пустилися були повітрям аж через океан. Вже місяці наперед всьому світові голосили Ляхи, що їхні летуни будуть летіти, а як прийшов день далекої дороги, то таки сіли в аероплян, пустили його в рух, та залетіли так далеко, як далеко панський розум позволив їм. Одначе, кажуть злобні люди, як стратили европейську землю з очей і хоч дуже високо підлетіли, а не побачили американського берега, то страшенно здивувалися, скільки то води в тому морю. І як лише побачили напроти себе корабель, то навіть не питали, що він німецький... Так воно сталося, що мотор попсувався і самі — шубовсть у воду! Німецький корабель виратував їх і все в порядку. І живими остались і гонор уратували.

Та щоби направити добре імя ляцького спорту, ляцькі гокеісти вибрались аж до Америки. Тим разом виїхали вже кораблем і не вернулись. А як черга прийшла на них, забрали в руки копистки і руш до гри на Плейсід Лейк. Завзята була та гра. Брамкар боронив брамки по лицарськи, що аж зовсім зіпрів і аж 10 голів пропустив канадійській дружині. З ким не грали — все програли — ну, і таки рекорд осягли — хоч, що правда, в мінусах, себто в голах своеї брамки.

І якби були знали своє нещастя, то, кажу вам, напевно були би вибралися таки аеропляном. А так на корабель раз сядеш, то пиши пропало: доїдеш тай грай і нема як навіть з гонором вийти.

І сердиті Ляхи були — ну, крий Боже! З великої злости забули навіть купити тікети, як сідали на залізницю, та вийшла знов історія. Кондуктори прохають тікетів, а спортовці показують гокейові копистки. Кондукторам вкінці вкучилося прохати тікетів або грошей і взялися до ковнірів. Тоді вмить ляцькі спортовці зрозуміли небезпеку та загрожена позиції в залізничому вагоні і вратувала їх лише притомність ума. „Рицерскі дух" віджив і на команду, немов на війні, ліс гокейових копистoк, як багнети, наїжився до грудей нещасливих кондукторів. Може би були ляцькі спортовці таки декого і „спацифікували", по свойому звичаю, але кондуктори, на своє щастя, вчас відступили.

Ляцькі гості вратували пяти і не мусіли пішки міряти американського світу, та хоч „не гонорово, але здрово" поїхали дальше. І як колись ще будете читати про цуд у потязі, то знайте, що то був тойсамий цуд синів Заглоби. — („Новий Шлях").

Учитель: Що було в 1814 році?

Ученик: Народився Тарас Шевченко.

Учитель: Добре. А що було в 1818 році?

Ученик: Шевченко мав чотири роки.

БЕЗПЛАТНЕ КІНО МАЮТЬ НА ЗАКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

В місті Береговi міське кіно не могло заплатити податків, тому Червоний Хрест, який має концесію, рішився грати даремно. Беруть лише добровільні датки при вступі.

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ.

(20)

Вірна маленька малпочка ввесь час ішла слідами свого пана. Вона хотіла вернутися назад і покликати приятелів свого пана, щоб вони визволили Тарзана з рук напасників. Вона свій намір розповіла Тарзанови й просила його дозволу негайно вернутися до племени Вазирів. Але Тарзан хотів довідатися, що сталося з молодим фон Гарбеном, щоб тоді вже з докладними відомостями післати малпочку до своїх дикунів і старого фон Гарбена.

Коли рано вояки наблизилися до Тарзана, щоби відвязати його ланцюх від дерева й вести далі Тарзана, Нікіма зручно стрибнула на дерево й без сліду зникла. Вояки навіть не підозрівали, що Тарзан у ночі на своїх руках мав маленького сплячого свого приятеля й помічника. Знову почався дальший марш долиною. Іти було значно лекше ніж у провалі. Лише курява, що здіймалася зпід ніг на шляху, трохи докучала.

Ватага вже минула кілька невеликих селищ, у яких жили чорні дикуни. Деинде подибували поодиноких вояків, які повинні тут якусь службу. Видно було, що за тою брамою у провалі почалася країна, де панують отсі дивні вояки. Над вечір наблизилися до більшого міста, що було обведене високим камінним муром. З того муру вела на шлях величезна брама, що відчинилася зі скрипом, коли вояки наблизилися до неї зі своїми полоненими.

Тут Тарзан побачив себе на вулицях більшого міста. Скрізь ходили білі та смагляві воїни й цивільні люди. Таксамо було багато чорних дикунів. Придивляючись людям на вулиці, Тарзан зрозумів, що тут панують білі та смагляві люди, а чорні є їх рабами. Цілком білі люди, як було видно, творили аристократичну верству, бо всі інші люди їм уступали попереду й дуже й поздоровляли їх. В центрі міста Тарзан побачив величезний будинок, до якого його підвели.